

Toezicht Vooruitblik

2018

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoud

	Inleiding	4
	Over deze publicatie	5
1	Risico's en uitdagingen in de Nederlandse financiële sector	6
2	Sectoroverstijgend	9
3	Banken	18
4	Verzekeraars	21
5	Pensioenfondsen	24
6	Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen	29
7	Betaal- en elektronischgeldinstellingen	31
8	Money transfer organisaties	32
9	Trustkantoren	33
10	Toezicht Caribisch Nederland	35
	Bijlage 1 Toezicht DNB: missie, ambities en kernwaarden	36
	Bijlage 2 Tijdsplanning toezichtonderzoeken 2018	38
	Bijlage 3 Key Performance Indicators 2018	40

Inleiding

4

De Toezicht Vooruitblik biedt u een overzicht van de toezichtprioriteiten en onderzoeken van DNB voor 2018. U leest aan welke onderwerpen DNB in 2018 extra aandacht besteedt, zowel sectorbreed als voor specifieke sectoren.

Risico's en uitdagingen voor de Nederlandse financiële sector manen instellingen voortdurend alert en wendbaar te zijn. Dit vraagt om solide en integere financiële instellingen die nu en in de toekomst hun verplichtingen en toezeggingen nakomen. DNB maakt zich sterk voor een dergelijk solide en betrouwbaar financieel stelsel en het voorkomen van betrokkenheid van financiële instellingen bij financieel-economische criminaliteit. De Nederlandse economie laat de afgelopen jaren herstel zien en de financiële crisis is definitief achter ons. Als de recente crisis ons iets heeft geleerd, dan is het wel dat we alert moeten blijven op nieuwe risico's. Dat geldt niet alleen voor de financiële sector, maar ook voor de toezichthouder.

Om onze toezichtdoelstellingen te bereiken, werkt DNB samen met andere toezichthouders. Het prudentiële toezicht op banken voert DNB uit als partner binnen het SSM, onder eindverantwoordelijkheid van de Europese Centrale Bank. Nationaal zoekt DNB nadrukkelijk de samenwerking op met de AFM, partners binnen het Financieel Expertise Centrum (FEC) en ook andere (markt)toezichthouders.

We kijken en luisteren naar wat er bij onze nationale en internationale stakeholders speelt. Een concept van deze Toezicht Vooruitblik is daarom op 22 september 2017 besproken met vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren, in het kader van de begrotingsvoorbereidingen voor 2018. Zij gaven hierbij aan zich te herkennen in de door DNB geschetste ontwikkelingen en aandachtsgebieden. Waar mogelijk hebben wij aangedragen suggesties overgenomen.

Deze Toezicht Vooruitblik is geen blauwdruk voor al ons werk in 2018. Het is een aanvulling op onze reguliere toezichtactiviteiten en betreft vooral de belangrijkste aandachtsgebieden en zogenoemde themaonderzoeken. DNB blijft bovendien vanzelfsprekend alert op nieuwe ontwikkelingen: de toezichtwerkzaamheden worden mede bepaald door de actualiteit.

Over deze publicatie

In deze publicatie leest u aan welke onderwerpen DNB in 2018 specifiek aandacht zal besteden en wat dat voor de financiële sector in Nederland betekent. Deze onderwerpen komen zowel aan bod in het reguliere toezicht van DNB alsook in de zogenoemde themaonderzoeken die in deze brochure toegelicht worden.

Hoofdstuk 2 beschrijft de toprisico's en uitdagingen die DNB ziet voor de Nederlandse financiële sector. De toprisico's vormen het vertrekpunt voor de toezichtagenda en staan daarmee het komend jaar centraal in het toezicht van DNB. In hoofdstuk 3 zijn de sector-overstijgende prioriteiten en onderzoeken opgenomen. De hoofdstukken 4 tot en met 11 beschrijven vervolgens de uitwerking van de toezichtagenda voor de verschillende sectoren.

DNB streeft er naar vroegtijdig te communiceren over de planning van alle toezichtonderzoeken. In bijlage 2 is daarom – waar mogelijk – een globale tijdsplanning opgenomen. Gedurende het jaar informeren we de sectoren met regelmaat over de specifieke planning en de voortgang van onderzoeken, onder andere via de nieuwsbrieven.

Uiteraard worden instellingen die op individuele basis onderdeel uitmaken van een onderzoek daarover tijdig geïnformeerd. Tegelijkertijd proberen we ook nog meer dan in andere jaren onderzoeken beter op elkaar af te stemmen.

Om de resultaten van het toezicht inzichtelijk te maken bevat bijlage 3 de prestatie-indicatoren en streefwaarden (*Key Performance Indicators* - KPI's) voor 2018.

Voor de nadere financiële onderbouwing van het toezichtprogramma verwijzen wij u graag naar de ZBO-begroting Toezicht 2018, die DNB in het januari van 2018 uitbrengt. De activiteiten zoals verwoord in deze Toezicht Vooruitblik vormen hiervoor de basis.

1 Risico's en uitdagingen in de Nederlandse financiële sector

6 DNB heeft de volgende zes risico's en uitdagingen voor de financiële sector geïdentificeerd:

<p>Gebrek aan verandervermogen</p>	<p>Renteontwikkeling: lage rente & rentestijging</p>	<p>Toenemende digitalisering en cyberaanvallen</p>
<p>Wanneer instellingen zich onvoldoende aanpassen aan veranderende omstandigheden, kunnen op termijn het verdienpotentieel en uiteindelijk ook de financiële soliditeit uitgehold raken.</p>	<p>Zowel een blijvend lage rente als een abrupte rentestijging zijn een risico voor de financiële sector.</p>	<p>De toenemende digitalisering stelt hoge eisen aan de besturing van interne IT-systemen en beheersing van data-gerelateerde operationele risico's. Binnen de brede categorie van IT-gerelateerde risico's wordt cyberrisico gezien als een snel groeiende bedreiging. Cyberrisico onderscheidt zich van andere IT-risico's doordat er sprake is van kwaadwillende externe partijen die zich richten op het stelen, verstoren of wijzigen van (klant)data in IT-systemen.</p>
<p>Financieel-economische criminaliteit</p>	<p>(Geo)politieke onzekerheid</p>	<p>Implementatie (en onbedoelde effecten) van regelgeving</p>
<p>De beheersing van integriteitsrisico's, zoals het voorkomen van het (onbedoeld) faciliteren van witwassen, terrorismefinanciering of overtredingen van de sanctieregelgeving, kan beter en daarvoor is aanhoudende aandacht nodig. Instellingen die hierbij (onbedoeld) een faciliterende rol vervullen, kunnen het vertrouwen in en de reputatie van de sector schaden. Instellingen die regels overtreden, riskeren bovendien omvangrijke boetes en schadeclaims en lopen daarmee grote prudentiële risico's.</p>	<p>Mondiaal blijven (geo)politieke onzekerheden aanzienlijk, getuige bijvoorbeeld de ontwikkelingen in en rondom het Midden-Oosten en Noord-Korea. Binnen Europa zijn de implicaties van de Brexit nog niet uitgekristalliseerd en zijn er politieke verschuivingen. Deze onzekerheden vormen een risico voor de wereldeconomie en daarmee voor de financiële sector.</p>	<p>Sinds de financiële crisis zijn de eisen, intensiteit en de reikwijdte van regulering toegenomen. De eisen maken de financiële sector weerbaarder, maar het kan voor financiële instellingen een uitdaging zijn om (tijdig) aan nieuwe eisen te voldoen. Door de toename van regelgeving is ook het risico gegroeid dat regels onderling strijdig zijn of kan de op handen zijnde uitwerking ervan leiden tot onzekerheid.</p>

Overzicht onderzoeken 2018

Sectoroverstijgend	
Inspelen op technologische vernieuwing	
<ul style="list-style-type: none"> Ruimte voor kansen: InnovationHub en Maatwerk voor Innovatie Risico's beheersen: informatiebeveiliging 	<p>risico 1 risico 3</p>
Toekomstgerichtheid en duurzaamheid	
<ul style="list-style-type: none"> Verandervermogen Klimaatrisico's Staartrisico's Onbedoelde effecten van wet- en regelgeving 	<p>risico 1 risico 1 risico 6</p>
Streng op financieel-economische criminaliteit	
<ul style="list-style-type: none"> Vorbereiden op veranderende wet- en regelgeving Systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) Terrorismefinanciering en sanctieschendingen 	<p>risico 4 en 6 risico 4 en 5 risico 4 en 5</p>

Banken	
<ul style="list-style-type: none"> Herbeoordeling interne modellen (TRIM) Kredietrisico Stresstest banken Voorkomen betrokkenheid banken bij financieel-economische criminaliteit 	<p>risico 2 en 5 risico 4</p>

Verzekeraars	
<ul style="list-style-type: none"> Kansen en risico's van <i>insurtech</i> Inzicht in vaststellen <i>Net Capital Generation</i> Inzicht in technische voorzieningen en ervaringssterfte Invulling compliance-functie 	<p>risico 1 en 3 risico 1 en 2 risico 2 en 6 risico 4</p>

Pensioenfondsen	
<ul style="list-style-type: none"> Evenwichtige financiële keuzes en transparantie Toekomstgerichtheid Beheersing pensioenuitvoering in een digitaliserende omgeving Klaar voor IORP II 	<p>risico 1 en 2 risico 1 en 2 risico 3 risico 1 en 6</p>

Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen	
<ul style="list-style-type: none"> Toekomstgerichtheid pensioenvermogensbeheerders 	<p>risico 1</p>

Overzicht risico's	
Risico 1	Gebrek aan verandervermogen
Risico 2	Renteontwikkeling: lage rente & rentestijging
Risico 3	Toenemende digitalisering en cyberaanvallen
Risico 4	Financieel-economische criminaliteit
Risico 5	(Geo)politieke onzekerheid
Risico 6	Implementatie (en onbedoelde effecten) van regelgeving

WESTENDE
1000

2 Sectoroverstijgend

Gelijktijdig met deze Toezicht Vooruitblik publiceert DNB de 'Visie op Toezicht 2018-2022'. In deze visie zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren en staan de volgende drie speerpunten centraal:

1. DNB speelt in op technologische vernieuwing
2. DNB stuurt op toekomstgerichtheid en duurzaamheid
3. DNB is streng op financieel-economische criminaliteit

De toezichtorganisatie legt de komende jaren extra focus op voornoemde speerpunten, zowel met onze sector-overstijgende als sectorspecifieke prioriteiten en onderzoeken. In dit hoofdstuk lichten wij de sector-overstijgende activiteiten voor het komende jaar op deze speerpunten toe.

2.1 Inspelen op technologische vernieuwing

Technologische vernieuwing heeft impact op de hele financiële sector. De rol van DNB in dezen bestaat eruit dat wij technologische vernieuwing de ruimte geven, zodat een diverse en competitieve financiële sector gewaarborgd blijft en verbeterde dienstverlening kan ontstaan. Technologische vernieuwing kan tegelijkertijd leiden tot een ingrijpende verschuiving in de bedrijfsmodellen van instellingen. DNB stuurt om die reden in haar toezicht op toekomstgerichte en houdbare bedrijfsmodellen. Toegenomen digitalisering veroorzaakt ook nieuwe risico's: de kwetsbaarheid voor cybercriminaliteit neemt toe, nieuwe spelers schudden het financiële landschap op en de keten van dienstverlening raakt in toenemende mate versnipperd.

DNB blijft zich inspannen om ook de eigen toezichtaanpak aan te laten sluiten bij het nieuwe speelveld, door over de juiste middelen, expertise en vaardigheden te beschikken. De impact van technologische vernieuwing op de financiële sector en de vertaling hiervan naar het toezicht is nader toegelicht in de Visie op Toezicht 2018-2022. Hieronder volgt een toelichting op hoe wij in 2018 ruimte willen geven aan kansen en inzetten op een betere beheersing van risico's.

Ruimte voor kansen

Met de InnovationHub bieden de AFM en DNB sinds 2016 gezamenlijk ondersteuning bij vragen over toezicht en bijbehorende regelgeving rond innovatieve financiële producten en diensten. Ook zijn de AFM en DNB gestart met het initiatief 'Maatwerk voor Innovatie'. Wanneer een financiële onderneming bij het in de markt zetten van een innovatief concept redelijkerwijs niet kan voldoen aan bepaald beleid, wet- of regelgeving, kijken we nadrukkelijk naar de ruimte die de wetgever biedt bij de naleving van de regels. Ook wordt bestaand beleid opnieuw bekeken en zo nodig aangepast. In 2018 worden de InnovationHub en Maatwerk voor Innovatie verder ontwikkeld om mee te blijven groeien met nieuwe ontwikkelingen.

Risico's beheersen: informatiebeveiliging

Technologische vernieuwing en toenemende digitalisering vergroten de kwetsbaarheid van de financiële sector op het gebied van de bedrijfsvoering, via cybercrime. De toegenomen digitalisering en de onderlinge afhankelijkheden in de financiële keten, maken dat cyberrisico's de financiële stabiliteit kunnen raken. De impact van een mogelijke aanval op de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van data is daarom groot. Data kan openbaar worden of vertrouwelijke gegevens kunnen in verkeerde handen vallen. Tegelijkertijd ontwikkelen cyberaanvallers zich, waardoor aanvallen steeds complexer worden. In het verleden richtten aanvallers zich vooral direct tot fraude via klanten. Steeds vaker richten geavanceerde aanvallers zich op financiële instellingen zelf en op de keten van financiële instellingen in plaats van op specifieke producten of kanalen. Indien de bedrijfsvoering of de dienstverlening door een cyberaanval stopt, kan dit impact hebben op andere financiële instellingen in de keten. De totale impact kan groot zijn en binnen de brede categorie van IT-gerelateerde risico's wordt cyberrisico gezien als snelgroeiende bedreiging. Zorgen over adequaatheid van de interne technologische systemen en onzekerheid over de gevolgen van cyberaanvallen spelen hierbij een rol. DNB heeft toenemende digitalisering en cyberaanvallen dan ook als een van de grote risico's geïdentificeerd voor 2018. En ook internationaal is er steeds meer aandacht voor dit onderwerp.

DNB wil bereiken dat financiële instellingen hun niveau van beheersing van cyberrisico's verhogen. Dit geldt voor alle financiële sectoren. Al meerdere jaren voeren wij onderzoeken uit bij financiële instellingen naar de beheersing van risico's ten aanzien van informatiebeveiliging. Dit zetten we in 2018 voort. Over de exacte planning van onderzoeken wordt u nader geïnformeerd.

Naast onderzoeken brengt DNB het belang van het beheersen van cyberrisico bij financiële instellingen onder de aandacht, bijvoorbeeld door seminars en ronde tafels te organiseren met betrokkenen en door voorlichting en nadere *guidance*. Een seminar voor verzekeraars en pensioenfondsen zal bijvoorbeeld plaatsvinden op 18 januari 2018.

2.2 Toekomstgerichtheid en duurzaamheid

Het tempo waarmee veranderingen in de financiële sector zich voordoen, wordt steeds hoger. Het is belangrijk dat deze veranderingen niet schoksgewijs en ongecontroleerd plaatsvinden, opdat de stabiliteit van het financiële stelsel blijft gewaarborgd.

Toekomstgerichtheid vraagt om tijdige strategische besluitvorming en het vermogen van financiële instellingen om snel in te spelen op economische, technologische en politieke ontwikkelingen. Financiële instellingen die niet tijdig in staat zijn om te veranderen, kunnen in problemen komen.

Verandervermogen

Toekomstgerichtheid vraagt van financiële instellingen dat zij zich een goed beeld vormen van de wijze waarop deze ontwikkelingen hen raken. Op basis daarvan kunnen instellingen realistische strategische besluiten nemen die bijdragen aan duurzaamheid van de instelling, zowel vanuit het oogpunt van financiële prestaties en risico's als vanuit het oogpunt van een integere bedrijfsvoering.

Vaak bestaat een gevoel van urgentie en is de bereidheid om te veranderen aanwezig. Essentieel is dat financiële instellingen ook de vaardigheden hebben om de vereiste veranderingen te identificeren en vervolgens op succesvolle wijze te implementeren. Zowel in het bedrijfsmodel en de organisatie als in de cultuur. De oorzaak van een gebrek aan verandervermogen kan liggen aan een onduidelijke verandervisie, een gebrek aan zichtbaarheid van de top van de organisatie als eigenaar van de verandering of een onduidelijke vertaling van visie naar concreet gedrag. Ook kan de attitude van bestuurders een oorzaak zijn, als zij zich bijvoorbeeld te veel richten op hetgeen op korte termijn het meest urgent is. Het gevolg kan zijn dat instellingen noodzakelijke veranderingen niet of niet tijdig doorvoeren. Dit heeft implicaties voor de financiële gezondheid of de integriteit van die instellingen op langere termijn.

DNB wil bereiken dat financiële instellingen in staat zijn om veranderingen tijdig te identificeren en succesvol door te voeren. Op basis van een methodiek die de DNB samen met de AFM heeft ontwikkeld, onderzoekt DNB in 2018 bij acht verschillende soorten financiële instellingen het verandervermogen. De focus zal liggen op financiële instellingen die op de drempel van een belangrijke verandering staan, dan wel een belangrijke wijziging hebben ingezet. De resultaten van het onderzoek koppelt DNB in ieder geval terug aan de in het onderzoek betrokken instellingen, en mogelijk ook sectorbreed.

Klimaatrisico

Financiële instellingen moeten in toenemende mate rekening houden met de risico's die gepaard gaan met klimaatverandering en de overgang naar een klimaatneutrale economie. Dit is de conclusie van een onderzoek van DNB naar de impact van klimaatrisico's op de Nederlandse financiële sector.¹ Voor klimaat onderscheiden we twee risicocategorieën:

- (1) fysieke risico's door klimaatgerelateerde schade zoals storm, hagel en overstroming; en
- (2) transitierisico's als gevolg van het omschakelingsproces naar een klimaatneutrale economie.

Deze impact is veelzijdig en dient zich steeds nadrukkelijker aan, ook in de financiële sector. DNB gaat klimaatrisico's daarom steviger verankeren in haar toezicht met als uiteindelijke doel om duurzame financiële stabiliteit te bewerkstelligen. In 2018 zal DNB een aantal vervolgstappen zetten om klimaatrisico's verder te verankeren in haar toezichtaanpak. We zullen klimaatrisico's waar relevant opnemen in beoordelingskaders en deze agenderen voor gesprekken met onder toezicht staande instellingen. Daarnaast werken we aan de implementatie en verdere ontwikkeling van klimaatstresstesten. Zo voeren we momenteel al een klimaatgerelateerde stresstest uit bij schadeverzekeraars en werken we intern aan een stresstest voor transitierisico's, waarbij gekeken wordt naar de gevolgen van een energietransitie op de sector als geheel.

¹ Rapport DNB 'De Nederlandse financiële sector veilig achter de dijken?' oktober 2017 <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/dnbulletin-2017/dnb363837.jsp>

Staartrisiko's

Een financiële crisis komt vaak uit onverwachte hoek. Relevante signalen zijn onvoldoende, te laat of zelfs helemaal niet opgepikt. Deze risico's, waarvan de kans als relatief klein wordt beschouwd of die zelfs geheel over het hoofd worden gezien, maar waarvan de impact potentieel groot is op financiële instellingen of het financiële systeem als geheel, worden ook wel aangeduid als staartrisiko's.

DNB wil een beter beeld krijgen van de mogelijkheden van financiële instellingen om tijdig en scherp staartrisiko's te signaleren. Hiervoor inventariseren en analyseren we methodologieën waarmee staartrisiko's worden gesignaleerd. We doen dit door hierover in gesprek te gaan met de sector en experts. DNB informeert gedurende het jaar de sector over de voortgang van het project en zal de resultaten van het project publiceren in een rapport.

Onbedoelde effecten van regulering

Sinds de financiële crisis zijn de eisen, intensiteit en reikwijdte van regulering fors toegenomen. Het directe effect van de hogere eisen is dat de financiële sector weerbaarder is geworden. Tegelijkertijd neemt ook de kans op indirecte effecten toe, die onbedoeld de prudentiële risico's voor de financiële instellingen en/of het systeem vergroten.

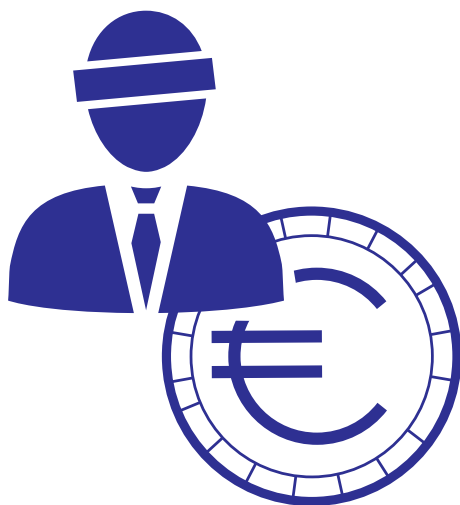
In 2017 is DNB gestart met een onderzoek naar onbedoelde effecten van regulering. Onderzocht wordt of regulering onbedoeld de prudentiële risico's voor de financiële instellingen vergroten. Specifiek wordt antwoord gezocht op de volgende vragen:

- In hoeverre leiden veranderingen in kapitaaleisen tot aanpassingen in de activiteiten van instellingen?
- In hoeverre leidt regeldruk tot verminderde aandacht voor de strategie en het risicobeheer van instellingen?
- In hoeverre heeft regulering gevolgen voor de markttoegang en de marktordening?
- In welke mate kan het toezicht proportioneler worden ingericht?

De onderzoeksuitkomsten verwacht DNB begin 2018 te publiceren, inclusief nadere adviezen voor het verder optimaliseren van regelgeving. De sector wordt over de uitkomsten van het onderzoek en de adviezen geïnformeerd.

2.3 Streng op financieel-economische criminaliteit

Het derde speerpunt uit de Visie op Toezicht 2018-2022 ziet op financieel-economische criminaliteit. Financiële instellingen vervullen een sleutelrol in het voorkomen van witwassen, corruptie, financiering van terrorisme, handel met voorwetenschap, niet naleven van sancties, belastingontduiking en ander crimineel gedrag.

DNB stuurt erop dat financiële instellingen zelf de verantwoordelijkheid nemen voor het kunnen waarborgen van een integere bedrijfsvoering en het voorkomen van betrokkenheid bij financieel-economische criminaliteit. Instellingen laten op dit punt verbetering zien, maar sectorbreed is meer inspanning nodig. De toezichtpraktijk toont te vaak aan dat wettelijke vereisten nog te mechanisch en minimalistisch worden toegepast en nageleefd. DNB verwacht dat de eindverantwoordelijkheid voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving duidelijker bij het bestuur wordt belegd, en dat beheersmaatregelen sterker verankerd zijn in de organisatie.

In het toezicht zetten wij in op het versterken van de verdedigingslijnes en hanteren wij een risico-gebaseerde benadering. Hierbij speelt data-analyse een steeds belangrijkere rol, bijvoorbeeld voor het onderhouden van risicoprofielen voor sectoren en instellingen. De komende jaren willen we het gebruik van technologische innovaties verder verkennen en uitbreiden. DNB moedigt ook de sector aan om (technologische) innovaties in te zetten om te komen tot effectievere en efficiëntere inrichting van de integere bedrijfsvoering. Ook is het van belang dat financiële instellingen alert zijn op financieel-economische criminaliteitsrisico's van virtuele valuta. Bij witwassen en terrorismefinanciering constateren opsporingsdiensten in toenemende mate het gebruik van virtuele valuta.

De onderwerpen waar wij in 2018 specifiek aandacht aan besteden vindt u hieronder toegelicht.

Voorbereiden op veranderende wet- en regelgeving

De komende tijd zijn veel wijzigingen voorzien van wet- en regelgeving op het terrein van financieel-economische criminaliteit en de integere bedrijfsvoering van financiële instellingen. Voorbeelden van omvangrijke wijzigingen zijn de implementatie van de Europese Vierde Anti Witwasrichtlijn² in Nederlandse wetgeving en de introductie van een vernieuwd wettelijk kader voor trustkantoren. De wijzigingen vragen om een groot absorptievermogen van de financiële sector en een proactieve houding bij het implementeren en naleven van de nieuwe vereisten. DNB wil bereiken dat financiële instellingen anticiperen op de aanstaande wijzigingen van wet- en regelgeving en adequate maatregelen nemen om tijdig aan de eisen voldoen.

Wij informeren u via sectorbrieven en DNB nieuwsberichten over de ontwikkelingen en voorziene inwerkingtreding van relevante regelgeving. Zo nodig geven wij (sectorspecifieke) voorlichting over de impact van de wijzigingen. Ook organiseren we bijeenkomsten om met financiële instellingen in gesprek te gaan over de belangrijkste veranderingen voor de sector en de verwachtingen van DNB omtrent implementatie.

Vanaf inwerkingtreding van wijzigingen van wet- en regelgeving worden financiële instellingen geacht aan de nieuwe eisen te voldoen. De naleving zal dan ook door DNB worden onderzocht. Hoe en wanneer wij aan onderzoek invulling geven, daarover wordt u geïnformeerd.

Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) in de praktijk

De SIRA van financiële instellingen vormt de basis voor het waarborgen van een integere bedrijfsvoering en het voorkomen van betrokkenheid van financiële instellingen bij financieel-economische criminaliteit. Van instellingen wordt verwacht dat zij op basis van de geïdentificeerde risico's beleid opstellen en adequate maatregelen nemen om de risico's te beheersen.

In de voorgaande jaren hebben we in het toezicht nadrukkelijk cross-sectoraal aandacht besteed aan de SIRA van financiële instellingen. Dit is gedaan door onderzoek te verrichten naar de kwaliteit van de SIRA van instellingen en door *guidance* te verstrekken over de opzet van de SIRA c.q. de formulering van een *integrity risk appetite*. De resultaten uit onderzoeken in 2016 en 2017 laten zien dat er nog ruimte voor verbetering is en hebben bij een aantal instellingen geleid tot handhaving. Te vaak wordt door DNB vastgesteld dat er sprake is van een discrepantie tussen de SIRA in opzet aan de ene kant en de invulling van de integere bedrijfsvoering en de poortwachtersfunctie in de praktijk aan de andere kant.

² Richtlijn 2015/849 van het Europees parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PbEU 2015 L 141/73).

In 2018 legt DNB dan ook het zwaartepunt in het toezicht op de manier waarop instellingen de uitkomsten van hun SIRA laten doorwerken in de praktijk, zowel qua risicoafweging als qua getroffen beheersmaatregelen. DNB richt zich daarbij op de belangrijkste risico's die samenhangen met het specifieke profiel van de geselecteerde instellingen. Waar relevant werken we bij dit onderzoek samen met FEC-partners.

Het onderzoek richt zich op alle onder toezicht staande sectoren. Op basis van risicoprofielen bepaalt DNB per sector welke risico's en welke financiële instellingen bij het onderzoek betrokken worden. Naast het beoordelen van documentatie zoals de meest recente SIRA, zal ook onderzoek ter plaatste worden uitgevoerd om de feitelijke werking van het beheersingskader te toetsen.

Terrorismefinanciering en sanctieschendingen

Diverse geopolitieke conflicten en reële terreurdreiging vragen om maximale inzet van de financiële sector om betrokkenheid bij terrorismefinanciering en overtreding van de Sanctiewet 1977 te voorkomen. Daarbij wordt van financiële instellingen verlangd dat zij een adequaat transactiemonitoringsysteem hebben, dat tijdig ongebruikelijke transacties detecteert en waar

relevant melding van maakt. In onderzoeken die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, zijn forse tekortkomingen geconstateerd in de maatregelen de instellingen nemen om deze risico's te beheersen en tijdig te kunnen voldoen aan de meldplicht.

DNB wil bereiken dat financiële instellingen zich verder ontwikkelen en een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van betrokkenheid bij terrorismefinanciering en het ondermijnen van financiële sancties.

In 2018 onderzoeken wij cross-sectoraal:

- Hoe gaan instellingen om met het risico op betrokkenheid bij terrorismefinanciering?
- In welke mate maken instellingen adequaat gebruik van indicatoren om terrorismefinanciering te identificeren en waar relevant te melden?³
- Zijn de beheersmaatregelen ten aanzien van naleving van de Sanctiewet 1977 en aanverwante wet- en regelgeving toereikend?

Voor deze onderzoeken maken wij gebruik van conclusies uit eerdere onderzoeken naar deze thema's.

³ DNB verwijst in dit verband ook naar recent uitgebrachte *guidance* voor het effectief uitvoeren van transactiemonitoring.

geldopname (10€ - 20€ - 50€)
Rekeningafschrift
Overschrijving

B

VISA VISA PLUS

VISA VISA PLUS

3 Banken

18

Exceptioneel monetair beleid, de lage rentestand en technologische vernieuwingen hebben impact op de winstgevendheid en daarmee op de houdbaarheid van bedrijfsmodellen van banken. Het vraagt van banken alertheid om tijdig op veranderingen te anticiperen. Daarbij komt dat de omgeving waarbinnen banken opereren in beweging is door (geo)politieke ontwikkelingen, waarvan de Brexit een sprekend voorbeeld is. Wat de exacte impact van de Brexit zal zijn op de bankensector is nog ongewis, wel werpt het zijn schaduw vooruit doordat banken met zetel in het VK activiteiten verplaatsen naar het Europese continent.

Europees Bankentoezicht

De ECB is sinds 4 november 2014 binnen het Single Supervisory Mechanism (SSM) eindverantwoordelijk voor het prudentiële toezicht op alle banken binnen het eurogebied. Het toezicht op de significante banken (SI's) voeren de ECB en DNB gezamenlijk uit. Het toezicht op de minder significante banken (LSI's) voert DNB onder supervisie van de ECB uit. De SSM-agenda is leidend voor het prudentieel bankentoezicht, ook voor LSI's. De SSM-agenda voor 2018 wordt naar verwachting in december 2017 gepubliceerd en DNB zal deze onder de aandacht brengen van Nederlandse banken. Aandachtsgebieden in de agenda zullen onder andere zijn de toekomstbestendige winst-

gevendheid van bedrijfsmodellen, kredietrisico's bij geconcentreerde portefeuilles en niet-presterende leningen, risicomangement aan de hand van interne modellen, SSM-brede stresstest en de operationele voorbereidingen op Brexit.

Invloed van lage rente

In het toezicht blijft lage rente een onderwerp van aandacht. De grote banken in Nederland hebben zich in de afgelopen jaren goed teweer kunnen stellen tegen de druk van de lage renteniveaus op hun winsten. Uit onderzoek van DNB is gebleken dat de ruimte om de winst op peil te houden echter afneemt. Bijvoorbeeld wanneer oude hypotheekportefeuilles met relatief hoge marges worden vervangen door nieuwe hypotheeken met lagere marges.

Inwerkingtreding PSD 2 heeft impact op de bankensector

Een van de doelen van PSD 2 is innovatie in de markt te bevorderen. Het biedt banken, maar ook andere (technologische) ondernemingen, kansen om technologische vernieuwingen door te voeren en nieuwe producten en diensten in de markt te zetten. Bijvoorbeeld de rekeninginformatiedienst. Naast de kansen die PSD 2 biedt, stelt PSD 2 ook verscherpte eisen aan beveiliging en authenticatie en ten aanzien van het melden van incidenten in het betalingsverkeer.

Banken zullen voor inwerkingtreding van PSD 2 operationele veranderingen moeten doorvoeren. In het toezicht zullen we in het kader van de beheerste bedrijfsvoering en *business continuity* management aandacht besteden aan deze nieuwe eisen.

Herbeoordeling interne modellen

Om te komen tot harmonisatie van het toezicht op interne modellen alsook een hogere kwaliteit van deze modellen, is het SSM in 2017 gestart met de uitvoering van TRIM (Targeted Review of Internal Models) project. Hiervoor vinden on-site onderzoeken plaats bij de betrokken instellingen. In 2017 zijn de *retail* modellen bekeken en het onderzoek loopt nog door in 2018. In de eerste helft van 2018 vinden onderzoeken plaats naar corporate SME-modellen, en in de tweede helft van 2018 wordt gestart met onderzoeken naar *wholesale* modellen. De resultaten worden teruggekoppeld aan betrokken instellingen. Naar verwachting wordt het TRIM-project eind 2019 afgerond.

Kredietrisico

Naast het TRIM-project, voert het SSM ook kredietrisico onderzoeken uit. Het in 2017 gestarte onderzoek naar de kwaliteit van leningen van Nederlandse banken aan het MKB op basis van een *Asset Quality Review* loopt door in 2018. De onderzoeksresultaten worden medio 2018 bekend. Naar verwachting start het SSM eind 2017 met een onderzoek naar de kredietrisico's bij scheepvaartportefeuilles.

Stresstest banken

In 2018 vindt weer de tweejaarlijkse bankenstress-test plaats bij 'Significant Institutions' (SI's), die door de Europese Banken Autoriteit (EBA) wordt gecoördineerd. Het doel van de exercitie is de weerbaarheid van de banken voor verslechterde marktomstandigheden te beoordelen en daardoor mogelijke pijnpunten en kwetsbaarheden van financiële instellingen bloot te leggen. De uitkomsten van de stresstest worden meegenomen in het zogenoemde *Supervisory Review and Evaluation Process* (SREP).

Financieel-economische criminaliteit

Toezicht op het voorkomen van financieel-economische criminaliteit en op de integere bedrijfsvoering van banken is onderdeel van de nationale taak van DNB. Het maakt geen onderdeel uit van het SSM. DNB maakt per SI een toezichtprogramma voor naleving van de relevante wet- en regelgeving, het toezichtprogramma is afgestemd op het specifieke risicoprofiel van de SI. Begin 2018 communiceren wij de toezichtprogramma's aan de SI's. Het doel van de programma's is met name om het bestuur aan te spreken op haar verantwoordelijkheid voor het borgen van de integere bedrijfsvoering, alsmede het versterken van de compliance-functie ten aanzien van de beheersing van risico's die verbonden zijn met financieel-economische criminaliteit. Op LSI's blijft DNB in dit kader toezicht uitoefenen op intensieve, risicogebaseerde wijze, zowel sectorbreed als instellingsspecifiek.

WILHELMUS
BOUW
BESCHERMING

24-NXN-2

207 SW

www.groen.nl

4 Verzekeraars

Het verdienmodel van de verzekeringssector is afgelopen jaren onder druk komen te staan. Oorzaken hiervoor liggen in de lage-rente-omgeving, dalende premievolumes, technologische ontwikkelingen en grote concurrentie in een markt die op onderdelen verzadigd is. Het waarborgen van een blijvend dienstbare en financieel solide verzekeringssector vraagt om extra inspanning van verzekeraars en om fundamentele keuzes. De belangrijkste ontwikkelingen en uitdagingen voor de verzekeringssector hebben wij eind 2016 toegelicht in de 'Visie op de toekomst van de Nederlandse verzekeringssector'.⁴ De analyses in dit rapport zijn onverkort actueel.

Veel verzekeraars zijn aan de slag gegaan met het werken aan toekomstbestendige bedrijfsmodellen. Een verdere en versnelde versterking van het verandervermogen van verzekeraars blijft noodzakelijk om tijdig in te kunnen spelen op ontwikkelingen. Van verzekeraars wordt, net als andere sectoren, verwacht dat zij de impact van maatschappelijke ontwikkelingen vertalen naar hun bedrijfsmodel. Politiek-juridische en sociaal-culturele trends en vergrijzing brengen nieuwe risico's met zich mee, veranderen de reeds verzekerde risico's, stimuleren de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten en kunnen zo de werkwijze van verzekeraars beïnvloeden. Klimaatverandering is een andere ontwikkeling die de aandacht verdient. Het heeft zijn weerslag op de verzekerbare risico's én de beleggingen van verzekeraars.

Het toezicht van DNB zal in 2018 dan ook in het bijzonder gericht zijn op het belang van een sterke financiële positie van verzekeraars en op de vraag of verzekeraars zich voldoende klaar maken voor de toekomst. DNB besteedt hier in het reguliere toezicht aandacht aan en daarnaast specifiek in de onderzoeken die hieronder worden toegelicht. Vanwege het mogelijke claimrisico verbonden aan beleggingsverzekeringen ziet DNB er bovendien verder onverminderd op toe dat verzekeraars met beleggingsverzekeringen hun verplichtingen kunnen nakomen.

⁴ De Visie op de toekomst van de Nederlandse verzekeringssector is te raadplegen op de website van DNB: <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/persberichten-2016/dnb350192.jsp>

Ook de zorgverzekeringssector wordt geconfronteerd met uitdagingen, bijvoorbeeld demografische en politieke ontwikkelingen en medische vernieuwingen. Eind 2017 publiceren wij een visie op de zorgverzekeringssector, waarin wij dieper ingaan op deze ontwikkelingen en beleidsaanbevelingen doen aan zorgverzekeraars, toezichthouders en beleidsmakers om financiële risico's bij zorgverzekeraars te beperken. Aan deze beleidsaanbevelingen geven wij in 2018 opvolging.

Kansen en risico's van *insurtech*

De impact van technologische innovatie op de verzekeringsbranche – *insurtech* – is groot. Voor het toekomstbestendig maken van verdienmodellen is het ook essentieel dat verzekeraars gebruik maken van de mogelijkheden die technologieën bieden. Bijvoorbeeld de mogelijkheden om het gebruikersgemak en de klantgerichtheid te vergroten, en de transitie in gang te zetten naar een meer datagedreven organisatie en een meer flexibele en kostenefficiënte bedrijfsvoering.

DNB wil bereiken dat verzekeraars op een verantwoorde wijze omgaan met de risico's en kansen die voortvloeien uit *insurtech*. In 2017 is DNB gestart met een analyse om een helder beeld te krijgen van de invloed van technologieën op de strategie en toekomstbestendigheid van verdienmodellen in de verzekeringssector. Voorlopige bevindingen duiden erop dat op korte termijn *insurtech*-ontwikkelingen vooral complementair zijn aan het huidige verdienmodel, maar dat de impact op middellange termijn meer disruptief kan zijn.

In 2018 vervolgt DNB het onderzoek met risico-mitigerende acties die nodig zijn om te borgen dat de sector ook op de middellange en lange termijn op een passende wijze omgaat met *insurtech*-ontwikkelingen. DNB zal verzekeraars vragen om hun strategie, bedrijfsvoering en organisatie zodanig in te richten dat zij op verantwoorde wijze omgaan met de risico's en kansen die voortvloeien uit *insurtech*. Het verandervermogen van verzekeraars krijgt hierbij in het bijzonder de aandacht. Over de nadere invulling van de vervolgacties en de tijdsplanning wordt de sector nog geïnformeerd via de Nieuwsbrief Verzekeren.

Inzicht in vaststellen *Net Capital Generation*

Voor zowel verzekeraars als marktanalisten is 'kapitaalgeneratie' (NCG) een belangrijk begrip. Verzekeraars geven door middel van NCG aan hoe hun kapitaalspositie zich ontwikkelt. NCG kan een belangrijke rol spelen in het kapitaal- en dividendbeleid en bij fusies en overnames.

Inzicht in de wijze waarop NCG wordt vastgesteld, en de daarbij bijbehorende onzekerheden, kan zowel de verzekeraar als DNB helpen een goed beeld te krijgen van de toekomstige financiële positie van de verzekeraar.

DNB constateert dat verzekeraars verschillende definities van het begrip NCG gebruiken. Om meer inzicht te krijgen in de precieze berekeningswijze per verzekeraar doen wij, voorzover wij nog niet over de informatie beschikken, in 2018 een uitvraag

bij verzekeraars. Wij onderzoeken of de manier waarop verzekeraars in hun beleid omgaan met NCG prudentiele risico's kan opleveren. Hiervoor kijken wij naar de precieze berekeningswijze per verzekeraar, welke rol NCG speelt in het beleid van de verzekeraar, hoe verwachting en realisatie gereconcilieerd worden en hoe wordt omgegaan met onzekerheden in de hoogte van de NCG. De bevindingen koppelt DNB terug aan de sector.

Inzicht in technische voorzieningen en ervaringssterfte

De onder druk staande solvabiliteit van leven- en uitvaartverzekeraars vergroot het belang om de technische voorzieningen nauwkeurig te schatten. Een verborgen tekort in de technische voorzieningen kan de solvabiliteit van een verzekeraar immers verder uithollen. Belangrijke elementen die de technische voorzieningen bepalen, zijn de gehanteerde sterftetafel en ervaringssterfte.

DNB wil meer inzage in de technische voorzieningen, met in 2018 extra aandacht voor de inschatting van de ervaringssterfte. Op langere termijn is het beoogd effect dat verzekeraars – voor zover dat nog niet het geval is – de ervaringssterfte correct inschatten binnen de inherente onzekerheid en dat er voldoende rekening wordt gehouden met deze onzekerheid. Hierdoor neemt de onzekerheid af in de grootte van de technische voorziening en daarmee ook de onzekerheid in de financiële soliditeit van de verzekeraar.

DNB onderzoekt bij een selectie van leven- en uitvaartverzekeraars of de ervaringssterfte consistent en op basis van realistische aannames wordt geschat, of deze achteraf wordt getoetst en wat de onzekerheid is. Terugkoppeling vindt uiteraard plaats aan de onderzochte verzekeraars, en ook aan de sector.

Invulling compliance-functie

De wetgeving stelt eisen aan de inrichting van de sleutelfunctie compliance. Een effectieve compliance-functie is van belang bij beheersing van de risico's, bijvoorbeeld ten aanzien van financieel-economische criminaliteit en misleidende verkoop van producten. In 2015 heeft DNB een onderzoek uitgevoerd naar de inrichting van sleutelfuncties, waaronder de compliance-functie. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de positionering van de compliance-functie ten opzichte van de raad van bestuur en het formaliseren van het zogenoemde compliance charter belangrijke aandachtspunten waren.

DNB wil in 2018 meer inzage krijgen in de werking van de compliance-functie bij verzekeraars en of de aandachtspunten die uit het onderzoek van 2015 naar voren kwamen adequaat zijn geadresseerd. DNB onderzoekt daarom on-site bij een selectie van 5 à 6 verzekeraars in hoeverre de inbedding van de compliance-functie voldoet aan de wettelijke vereisten en verbeteringen zijn doorgevoerd. Voor het beoordelingskader en de selectie van verzekeraars wordt input gevraagd aan de AFM. DNB koppelt de bevindingen van het onderzoek terug aan de sector.

5 Pensioenfondsen

24

De financiële positie van veel pensioenfondsen⁵ blijft kwetsbaar. Hoewel sommige pensioenfondsen verbetering van hun financiële positie laten zien, is voor veel fondsen niet uitgesloten dat zij in de toekomst moeten korten op uitkeringen. Bij deelnemers gewekte verwachtingen kunnen hierdoor mogelijk niet worden waargemaakt. Zowel het op orde brengen van de financiële positie als het dichten van de verwachtingskloof richting deelnemers is essentieel.

De druk op pensioenfondsen om zich aan te passen aan ingrijpende veranderingen en structurele problemen aan te pakken, is groot. De ambitie die pensioenfondsen zichzelf stellen en kenbaar maken aan hun deelnemers moet voldoende realiseerbaar zijn en aansluiten bij de werkelijkheid. Het verlangt dat fondsen werken met een op lange termijn houdbare financiële opzet.

Van pensioenfondsen wordt verwacht dat zij zowel op financieel, operationeel als bestuurlijk vlak voorbereid zijn op wat de toekomst gaat bieden. Voorbereiding is essentieel voor een soepele transitie naar een nieuw pensioenstelsel. De overgang naar een nieuw pensioencontract zal namelijk een ingrijpende verandering zijn. Hoewel het nieuwe stelsel nog vorm moet krijgen, lijkt de overgang onvermijdelijk, omdat de behoefte aan een vernieuwing alleen maar groeit. Het huidige pensioencontract kent grote kwetsbaarheden, daar het onvoldoende recht doet aan verschillen in risicobehoefte tussen generaties en niet voldoet aan de behoefte van een steeds meer flexibel wordende arbeidsmarkt.

Met de onderzoeken die wij voor 2018 agenderen, leggen wij extra nadruk op het versterken van de financiële positie van pensioenfondsen en het anticiperen op toekomstige veranderingen. Daarnaast zal DNB in 2018 ook toezichtactiviteiten

5 Deze thema's zijn ook relevant voor premiepensioeninstellingen. De invulling zoals hier weergegeven richt zich specifiek op de pensioenfondsen.

uitvoeren om specifieke risico's onder de aandacht te brengen, te identificeren en, waar nodig, te mitigeren. Zowel sectorbreed als bij individuele pensioenfondsen.

Om de toezichtactiviteiten inzichtelijk te maken, stuurt DNB alle pensioenfondsen⁶ een individuele toezichtkalender. Hierin geven we aan welke onderzoeken en/of uitvragen het pensioenfonds in 2018 kan verwachten.

Evenwichtige financiële keuzes dragen bij aan vertrouwen

Een evenwichtige en op lange termijn houdbare financiële opzet van pensioenfondsen is van belang om verwachtingen van deelnemers waar te maken en het vertrouwen te behouden. Een kwetsbare financiële positie betekent een verhoogd risico op korting en een beperkte kans op toeslagverlening. DNB legt in het toezicht daarom de nadruk op twee onderwerpen: pensioenfondsen moeten scherp zijn op hun financiële opzet én zekerstellen dat het beleggingsbeleid, voor zowel uitkerings- als premieregelingen, evenwichtig is en op lange termijn houdbaar.

In 2018 geven DNB en de AFM daarmee vervolg aan het thema 'duidelijke verwachtingen' uit 2017. Specifiek wordt gekeken hoe de besluitvorming door het pensioenfonds tot stand komt bij de financiële

opzet. Bijvoorbeeld, welke keuzes pensioenfondsen maken in het (duurzaam) beleggingsbeleid en welke uitgangspunten zij hanteren in herstelplannen en bij de haalbaarheidstoets als de premie niet kostendekkend is.

Bij een selectie van pensioenfondsen onderzoekt DNB hiervoor de besluitvorming en vastlegging van herstelplannen, haalbaarheidstoetsen en eventuele kortingen. Samen met de AFM wordt gekeken naar hoe pensioenfondsen hierover communiceren met hun deelnemers en andere stakeholders. De exacte planning van dit onderzoek wordt begin 2018 aan pensioenfondsen gecommuniceerd.

Toekomstgerichtheid

De grote veranderingen die in de omgeving van de pensioenfondsen plaatsvinden, maakt de noodzaak voor fondsen urgent om zich te focussen op de langetermijn. Ook vereist de wet dat fondsen een visie en strategie hebben en hiervoor risico's identificeren en mitigeren. Een toekomstige ingrijpende verandering is de overgang naar een nieuw pensioenstelsel. Als pensioenfondsen onvoldoende, te laat of niet in staat zijn zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden, ontstaat het risico dat zij de verwachtingen van hun deelnemers niet kunnen waarmaken en daarmee hun bestaansrecht verliezen.

6 Met uitzondering van pensioenfondsen in liquidatie.

DNB wil bereiken dat pensioenfondsen operationeel, organisatorisch en bestuurlijk wendbaar en weerbaar zijn ten aanzien van mogelijke veranderingen in hun omgeving. Ze hebben een langetermijnfocus en beheersen hun strategische risico's. Zo scheppen ze de voorwaarden om, ook in de toekomst, hun deelnemers adequaat te bedienen.

In 2016 en 2017 onderzocht DNB of pensioenfondsen een visie en strategie hebben, of de strategie wordt geïmplementeerd en of kwetsbaarheden en strategische risico's worden gemitigeerd. In 2018 geven we verdere opvolging aan deze onderzoeken. DNB monitort de implementatie van de strategie door pensioenfondsen en hoe daarbij kwetsbaarheden en risico's worden geadresseerd. Waar nodig spreken we pensioenfondsen aan om stappen te zetten, al dan niet onder druk van een formele maatregel.

Beheerste pensioenuitvoering in een digitaliserende omgeving

Een robuust digitaal administratiesysteem is essentieel voor pensioenfondsen. Bij gebruik van gebrekkige of verouderde systemen ontstaat het risico dat informatie niet digitaal toegankelijk is voor deelnemers of onvoldoende beschermd is tegen IT-risico's als identiteitsfraude of cybercriminaliteit. Dit risico is in het sectoverstijgende hoofdstuk onder technologische vernieuwingen reeds toegelicht.

Ook is het van belang dat (digitale) administratiesystemen flexibel zijn om nieuwe functionaliteiten aan te kunnen bieden. Dit is essentieel ter voorbereiding op een transitie naar een nieuw pensioenstelsel, wat tot aanpassing van de systemen en nieuwe applicaties zal leiden. Uit onderzoek is echter gebleken dat de administratiesystemen in veel gevallen niet voldoen aan de eisen van deze tijd.

DNB wil bereiken dat pensioenfondsen en de pensioenuitvoeringsorganisaties voldoende zijn toegerust om de pensioenadministratie op een beheerste wijze uit te voeren. De in 2017 gestarte inventarisatie naar de uitbesteding van de administratie bij uitvoeringsorganisaties wordt in 2018 afgerond. DNB onderzoekt daarnaast in 2018 ook de kwaliteit van de administratie en monitort de verbetering van informatiebeveiliging bij individuele pensioenfondsen. Als afsluiting van beide onderzoeken naar dit onderwerp ontwikkelt DNB *guidance* om pensioenfondsen duidelijke handvatten te bieden voor het beheersen van operationele en IT-risico's bij de pensioenadministratie.

Klaar voor IORP II

In 2019 zal de Europese richtlijn IORP II⁷ worden geïmplementeerd in nationale wetgeving. Onderdeel van IORP II zijn de concretere eisen aan de inrichting van de risicomanagementfunctie en sleutelfuncties. Pensioenfondsen worden bijvoorbeeld verplicht een actuariael en internal audit functie in te richten. IORP II kent ook de verplichting voor instellingen met een duurzaam beleggingsbeleid om bij beleggingsbeslissingen rekening te houden met milieu-, sociale en governancefactoren.

DNB wil bereiken dat pensioenfondsen anticiperen op de vereisten van aanstaande veranderingen in wetgeving en tijdig aan de vereisten kunnen voldoen. Hiervoor geven we voorlichting aan pensioenfondsen over de IORP II-vereisten. Ook wordt bij verschillende pensioenfondsen een uitvraag gedaan naar de huidige opzet en werking van sleutelfuncties, in het bijzonder de risicomanagementfunctie. Daarnaast kijken we hoe nieuwe risico's ten aanzien van klimaatverandering onderdeel uitmaken van het beleggingsbeleid. Op basis van de informatie uit deze uitvraag doen we bij een selectie van pensioenfondsen verdiepend on-site onderzoek. De resultaten van het onderzoek koppelen we terug aan de sector.

7 Richtlijn 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's), (PbEU L 354/37).

6 Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen

DNB houdt in haar toezicht op beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen in 2018 onverminderd aandacht voor adequate kapitaalbuffers en een gezonde bedrijfsvoering. Hoewel DNB verbetering constateert, blijft versterking van de kapitaalbuffers bij veel ondernemingen en instellingen nodig. Om kapitaaltekorten proactief te mitigeren zal DNB in het reguliere toezicht in 2018 extra aandacht vragen voor het Internal Capital Adequacy Assessment Proces (ICAAP). Bij vastgestelde kapitaaltekorten zal DNB handhavend blijven optreden.

Ook heeft DNB oog voor de kansen en risico's van consolidatie in de sector. Consolidatie kan gedreven worden door druk op het verdienmodel van vermogensbeheerders vanuit de verschuiving naar passief vermogensbeheer, maar ook door het benutten van schaalvoordelen bij kleine of middelgrote instellingen.

In 2017 zijn wij gestart met een onderzoek naar de houdbaarheid van verdienmodellen van beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen. Ook hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar liquiditeitsrisico bij opgevoerd beleggingsfondsen, risico's rond outsourcing en IT-risico. De bevindingen van deze onderzoeken worden nader uitgewerkt, wat mogelijk kan leiden tot aanvullende onderzoeken en maatregelen in 2018.

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

Op het gebied van regelgeving verwacht DNB dat de Europese Commissie in 2018 met wetsvoorstellen komt voor een nieuw kapitaalraamwerk voor beleggingsondernemingen. De Europese Commissie zal deze voorstellen baseren op een opinie⁸ van de EBA, dat op 29 september is gepubliceerd. DNB heeft zich zowel bij EBA, als via het Ministerie van Financiën, ingezet voor een passend regelgevend kader. Hierbij streeft DNB naar een kapitaalraamwerk dat meer recht doet aan de specifieke risico's van beleggingsondernemingen. Via seminars,

8 <http://www.eba.europa.eu/-/eba-issues-opinion-on-the-design-of-a-new-prudential-framework-for-investment-firms>

30

nieuwsbrieven en de dialoog met brancheorganisaties zal DNB met de sector in gesprek blijven over de vormgeving van het nieuwe kapitaalraamwerk.

Tevens zal MiFID II in 2018 in werking treden. Een gevolg hiervan is dat per begin 2018 een aantal ondernemingen vergunningplichtig als beleggingsonderneming worden en onder toezicht komen te staan van de AFM en DNB.⁹ Dit zijn bijvoorbeeld handelaren voor eigen rekening die voorheen vrijgesteld waren. Om het proces goed te laten verlopen heeft DNB in 2017 een projectorganisatie ingericht om MiFID II-vergunning-aanvragen en bijbehorende vvgb-aanvragen te beoordelen. DNB verwacht tot en met het eerste half jaar van 2018 te werken aan de inwerkingtreding van MiFID II.

Toekomstgerichtheid pensioenvermogensbeheerders

De opzet en de structuur van de pensioensector zal binnen een aantal jaren veranderen, waarbij een beweging van collectieve pensioenpotten naar meer individualisering plaats vindt. Dit raakt pensioenfondsen en pensioenvermogensbeheerders. Pensioenvermogensbeheerders beheren verschillende type regelingen en de verwachting is dat dit in de toekomst toeneemt. Daar komt bij dat pensioenvermogensbeheerders zich in een concurrerende markt begeven, waardoor het

verdienmodel verder onder druk staat. Belangrijk is dat pensioenvermogensbeheerders zich op de aanstaande wijzigingen voorbereiden.

DNB wil meer inzicht krijgen of pensioenvermogensbeheerders voldoende toekomstbestendig zijn om de ontwikkelingen het hoofd te bieden. Hiervoor brengen wij impact van de veranderingen op de pensioenvermogensbeheerders in kaart, waarbij wij gebruik maken van eerdere onderzoeken naar de robuustheid en het verandervermogen van pensioenfondsen. Bevindingen en verdere onderzoeksvragen bespreken we in de managementgesprekken met de besturen van pensioenvermogensbeheerders. De resultaten van het onderzoek delen we met de sector.

9 <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/mifid-2/vergunningen-nieuw>

7 Betaal- en elektronisch-geldinstellingen

De markt voor betaaldiensten verandert in hoog tempo. Mede in antwoord daarop is in 2016 de Europese betaalrichtlijn herzien en de opvolger, de Payment Service Directive 2 (PSD 2)¹⁰, wordt in 2018 van kracht. Doel is het bijdragen aan een geïntegreerde Europese interne markt voor betaaldiensten en het faciliteren van 'open banking'.

Door de richtlijn ontstaan twee nieuwe categorieën betaaldienstverleners. De zogeheten rekening-informatiedienstverleners kunnen toegang krijgen tot de informatie op betaalrekeningen die klanten bij banken aanhouden, mits deze klanten hier toestemming voor verlenen. Zogeheten betaal-initiatiedienstverleners mogen transacties op betaalrekeningen initiëren, uiteraard ook slechts na toestemming van de klant.

De PSD 2 heeft een potentieel aanzienlijke impact op de Nederlandse financiële sector, het betalingsverkeer en het toezicht hierop. Betaaldienstverleners die op dit moment over een vergunning beschikken, zullen moeten voldoen aan de nieuwe vereisten van de PSD 2. Betaaldienstverleners die de nieuwe diensten willen aanbieden, zullen een vergunning

moeten aanvragen. DNB besteedt daarom veel tijd en aandacht aan het markttoetredingsproces en aan de verankering van de nieuwe vereisten in het toezicht. Daarbij zullen we de huidige betaalinstanties actief informeren over de nadere eisen die PSD 2, en de gerelateerde nationale en Europese wet- en regelgeving, aan de bedrijfsvoering stelt.

De concurrentie op de markt voor betaaldiensten is onverminderd groot. Dit zet winstmarges onder druk, vooral in de markt voor betaalinstanties. De veranderende en groeiende markt voor betaaldiensten heeft geleid tot een herijking van ons toezicht. In de loop van 2017 is de toezichtcapaciteit uitgebreid om het toezicht op betaalinstanties meer vooruitblikkend te maken. Wij leggen in het toezicht meer nadruk op een systematische beoordeling van de risico's die de verschillende betaalinstanties lopen en hoe zij invulling geven aan de beheersing daarvan. Bijvoorbeeld in de controlefuncties van het bedrijf, of op het gebied van informatietechnologie. Deze ontwikkeling is in de tweede helft van 2017 ingezet en zal in 2018 verder haar beslag krijgen. Net als in het DNB-toezicht op andere sectoren, zal in de toekomst meer periodiek overleg met de grote betaalinstanties plaatsvinden.

¹⁰ Richtlijn 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015 L337/35).

8 Money transfer organisaties

32

Het inherente risicoprofiel voor witwassen en financieren van terrorisme bij *money transfer* organisaties (geldtransactie-kantoren) is hoog. Ook internationaal wordt voor deze risico's gewaarschuwd: de Europese Commissie benoemt *money remittances* in haar *supranational risk assessment* als hoog risico. Het is noodzakelijk dat *money transfer* organisaties meer inspanningen leveren om financieel-economische criminaliteit te voorkomen

DNB is toezichthouder op *money transfer* organisaties. Hieronder vallen zowel kantoren die in Nederland een vergunning hebben, als agenten van buitenlandse aanbieders die in Nederland diensten aanbieden via een Europees paspoort. Ook bij deze agenten houdt DNB toezicht op de naleving van onder andere de Wwft. De activiteiten met betrekking tot *money transfer* organisaties maken onderdeel uit van de sectoroverstijgende prioriteiten, in het bijzonder onderzoeken naar het voorkomen van financieel-economische criminaliteit. Daarnaast houdt DNB doorlopend toezicht op deze sector.

In 2018 leggen wij de nadruk op het onderzoeken van ongebruikelijke transactiepatronen bij *money transfer* organisaties. *Money transfer* organisaties leveren op kwartaalbasis gegevens van transacties aan bij DNB. Door deze transacties te analyseren, krijgen wij inzage in ontwikkelingen en in ongebruikelijke transactiepatronen. DNB combineert deze eigen analyses met de overige informatie die instellingen zelf aanleveren. De uitkomst daarvan is belangrijke input voor meer diepgaand onderzoek ter plaatse en het zo nodig plegen van noodzakelijke interventies bij *money transfer* organisaties.

9 Trustkantoren

DNB zal haar risico-gebaseerde toezicht-aanpak op de trustsector intensiveren. Dit zal voor alle trustkantoren merkbaar zijn. Zij zullen zich moeten gaan voorbereiden op de introductie van een nieuwe wettelijke kader – de Wet toezicht trustkantoren 2018 (Wtt 2018). Ook hervorming van internationale belastingregels en reguleringen kan significante impact hebben op de manier waarop trustkantoren structuren opzetten en organiseren voor haar klanten. Trustkantoren die niet aan de aangescherpte eisen kunnen voldoen, en dus niet de benodigde professionaliseringsslag kunnen of willen maken, zullen geleidelijk van het toneel verdwijnen. Ofwel via handhaving danwel uit eigen beweging.

In 2017 heeft de trustsector nog meer dan in voorgaande jaren onder een vergrootglas gelegen. Als direct gevolg van de 'Panama papers' heeft de Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies (POFC) deskundigen en getuigen gehoord, waaronder DNB. Richting de POFC heeft DNB haar zorgen geuit over de trustsector. DNB is van mening dat ondanks onze intensieve toezichtinspanningen er nog te veel problemen spelen. Wij hebben bij de POFC gepleit voor ruimere mogelijkheden met betrekking tot het intrekken van vergunningen en andersoortige toezichtinterventies. De Wtt 2018, het voorstel voor versteviging van

het wettelijke kader voor trustkantoren, wordt naar verwachting in 2018 door de Tweede Kamer behandeld. Wetgeving en toezicht alleen zijn niet voldoende, de trustsector zal vooral zelf in actie moeten komen, zowel individueel als collectief, om haar toekomst in Nederland te behouden.

Naast instellingspecifiek toezicht, maken activiteiten met betrekking tot trustkantoren onderdeel uit van de sectoroverstijgende prioriteiten en in het bijzonder onderzoeken in het kader van financieel-economische criminaliteit. Terrorismefinanciering en de naleving van de Sanctiewet 1977 krijgen gedurende 2018 bijzondere aandacht.

In 2017 heeft DNB reguliere informatieverzoeken richting de trustsector uitgebreid met vragen over het beheersingskader om een betere inschatting te maken van het risicoprofiel van trustkantoren. De verkregen informatie wordt onder andere gebruikt bij het onderzoek 'Systematische Integriteitsrisicoanalyse in de praktijk'. Verder gaat DNB in 2018 nadrukkelijk met de trustsector in gesprek over tijdige en adequate implementatie van de Wtt 2018 door de sector.

De samenwerking met haar FEC-partners blijft DNB ook in 2018 nadrukkelijk opzoeken. We blijven ook in gesprek met vertegenwoordigers uit de sector. Beroepsvereniging Holland Quaestor geeft aan bezig te zijn met een fundamentele verbetering van haar keurmerk, hetgeen DNB zou verwelkomen.

PAPER CORN

10 Toezicht Caribisch Nederland

DNB is verantwoordelijk voor het toezicht op financiële instellingen in Caribisch Nederland.¹¹ Om dit toezicht goed uit te kunnen voeren, is DNB met name voor het prudentiële toezicht op bijkantoren afhankelijk van een goed functionerende en integere Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. Dit is een punt van aanhoudende zorg. In de tussentijd voert DNB haar toezichttaken in Caribisch Nederland, binnen de praktische en wettelijke uitdagingen waarvoor zij zich gesteld ziet, zo goed als mogelijk uit. DNB blijft alert op signalen van mogelijke prudentiële problemen bij financiële instellingen die actief zijn in Caribisch Nederland. Ook ziet DNB er op toe deze financiële instellingen beschikken over een integere bedrijfsvoering en zich inspannen om betrokkenheid bij financieel-economische criminaliteit te voorkomen.

Integere bedrijfsvoering

In het toezicht op de integere bedrijfsvoering legt DNB er de nadruk op dat financiële instellingen risico's identificeren, analyseren en daar vervolgens adequate beheersingsmaatregelen tegenover zetten. Dit aandachtspunt zal naar voren komen in onderzoeken bij banken, verzekeraars,

geldtransactiekantoren en trustkantoren en zal zijn toegespitst op de risico's betreffende witwassen, terrorismefinanciering, sanctieregelgeving en corruptie (omkoping en belangenverstrengeling). Een tweede aandachtsgebied is adequate transactiemonitoring binnen deze financiële ondernemingen, waar de nadruk ligt op naleving van de meldplicht.

Samenwerking met *Financial Intelligence Units* (FIU's)

Een goed werkend transactiemonitoringproces is essentieel voor financiële instellingen om te kunnen voldoen aan de meldplicht. Voorbeelden van belangrijke risicogebieden in Caribisch Nederland zijn witwassen van geld afkomstig uit Venezuela of via investeringen van geld van minder duidelijke herkomst uit Europa in Bonairiaans vastgoed, dan wel belastingontduiking via Panamese vennootschappen en trustkantoren. De nauwe samenwerking van DNB met FIU NL en de collega FIU's binnen de andere landen van het Koninkrijk der Nederlanden wordt ook in 2018 verder doorgezet en zal vooral gericht zijn op meldplicht door financiële instellingen. De samenwerking zal vorm krijgen door gezamenlijk structurele analyses te maken van relevante integriteitsrisico's, door voorlichting hierover aan de sectoren en – waar mogelijk – gezamenlijke maatregelen in te zetten.

¹¹ Caribisch Nederland bestaat uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ook wel de BES-eilanden genoemd. Meer informatie over het toezicht van DNB in Caribisch Nederland is te vinden op <http://www.cn.dnb.nl/nl>.

Bijlage 1

Toezicht DNB: missie, ambities en kernwaarden

36

Onze missie

DNB werkt aan solide en integere financiële instellingen die hun verplichtingen en toezeggingen nakomen.

Onze ambities

Deze missie is vertaald in de ambitie die DNB met haar toezichttaken wil realiseren.

Het toezicht van DNB is maatgevend en gezaghebbend.

- DNB creëert gezag in de financiële sector door kennis van zaken te tonen en door te laten zien dat DNB streng, maar rechtvaardig toezicht houdt. We zijn aanspreekbaar en transparant door inzicht te geven in onze activiteiten.
- Er is blijvende aandacht voor scherpere van de analyse, onder andere door meer kennis uit de markt te halen (aanamebeleid; van buiten naar binnen).
- We interveniëren actief in schadelijke ontwikkelingen.
- We nemen actief en sturend deel aan internationaal overleg op die onderwerpen waarvan we vinden dat de lat zich op onvoldoende niveau bevindt en we toegevoegde waarde hebben.

- Er wordt door DNB actief geanticipeerd op ontwikkelingen in de sector ('ahead of the curve') ten aanzien van bijvoorbeeld marktstructuur, bedrijfsmodellen en innovatie, inclusief duurzaamheidsrisico's, gedrag & cultuur-risico's en integriteitsrisico's.

Onze kernwaarden

Bij de invulling van onze missie en ambities hanteren wij de volgende kernwaarden:

Scherp: We zijn doortastend en maken *to-the-point* analyses en beoordelingen, die ons in staat stellen om daadkrachtig in te grijpen als dat nodig is. We zijn alert op nieuwe ontwikkelingen en streven innovativiteit na in ons werk. We brengen orde in het debat en zijn nationaal en internationaal agendasettend. We streven naar continue verbetering en leren van elkaar door elkaar meer, ook positieve feedback te geven.

Open: We kijken en luisteren naar wat er buiten speelt, staan in verbinding met onze nationale en internationale stakeholders. En dat vertalen we actief naar ons dagelijks werk. We zijn toegankelijk en benaderbaar. Waar mogelijk leggen we verantwoording af over wat we doen, waarom we het doen en hoe we het doen. Dit maakt ons werk efficiënter. Intern werken we samen en staan we open voor elkaars feedback. We weten wat onze collega's doen en versterken elkaar waar het kan door ervaringen en expertise uit te wisselen.

Betrokken: We werken vanuit onze missie. We handelen altijd vanuit een algemeen, maatschappelijk belang en nemen daarin onze verantwoordelijkheid. Daarbij houden we rekening met de toekomst. We zijn persoonlijk betrokken bij ons handelen. En we hebben oog voor de effecten van ons werk en de belangen van de ander.

Betrouwbaar: We zijn consistent en varen een stabiele koers. We zijn gericht op de lange termijn en proberen een duurzaam effect te bereiken. We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. We zijn een geloofwaardige, eerlijke en oprechte partner en collega.

Bijlage 2

Tijdsplanning toezichtonderzoeken 2018

38

DNB streeft ernaar vroegtijdig te communiceren over de tijdsplanning van toezichtonderzoeken. Financiële instellingen worden, onder andere via nieuwsbrieven, tijdig geïnformeerd over

de specifieke planning en voortgang van de onderzoeken. Voor de toezichtonderzoeken waarvan een globale tijdsplanning reeds bekend is, treft u hieronder overzicht.

Figuur 2A – Tijdsplanning sectoroverstijgende onderzoeken

	Tijdlijnen				
	2017	2018	2018	2018	2018
		1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Verandervermogen		On-site onderzoeken bij 2 instellingen	On-site onderzoeken bij 2 instellingen	On-site onderzoeken bij 2 instellingen	On-site onderzoeken bij 2 instellingen
Onbedoelde effecten van regulering		Rapportage over onderzoek en adviezen			
Staartrisiko's		Onderzoek naar methodologie		Inventarisatie en analyse	Publicatie van resultaten

Figuur 2B – Tijdsplanning toezichtonderzoek banken – onder voorbehoud van planning ECB

Onderzoeken	Tijdlijnen				
	2017	2018	2018	2018	2018
		1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Herbeoordeling interne modellen		On-site onderzoek interne modellen retail en corporate SME		On-site onderzoek interne modellen wholesale	
Kredietrisico	AQR MKB en scheepvaart kredieten				
Stresstest Banken		Eerste uitvraag data aan banken op basis van EBA template	Tweede uitvraag data aan banken op basis van EBA template	Publicatie onderzoeksresultaten	

Figuur 2C – Tijdsplanning onderzoeken verzekeraars

Onderzoek	Tijdlijnen				
	2017	2018 1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Inzicht in ervaringssterfte		Selectie deelnemende instellingen	Uitvraag aan instellingen	Analyse	Terugkoppeling resultaten
Inzicht in <i>Net Capital Generation</i>		Uitvraag verzenden	Beoordeling input verzekeraars	Terugkoppeling resultaten onderzoek	
Invulling compliance-functie		Vorbereiding en selectie deelnemende verzekeraars	Uitvraag en onderzoek ter plaatse		Terugkoppeling resultaten

Figuur 2D – Tijdsplanning onderzoek beleggingsondernemingen en -instellingen

Onderzoek	Tijdlijnen				
	2017	2018 1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Toekomstgerichtheid pensioenvermogensbeheerders	Desk research DNB	Managementgesprekken pensioen-vermogensbeheerders over bevindingen en verdere onderzoeksvragen.			

Bijlage 3

Key performance indicators 2018

40

Outcome (beoogd effect)	Output
<p>Solide en integere financiële instellingen die hun verplichtingen nakomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Er doen zich geen deconfitures voor.¹² ■ Mocht een deconfiture desondanks onvermijdelijk zijn, dan worden indien nodig tijdige en ordentelijke oplossingen tot stand gebracht om de belangen van spaarders, polishouders en deelnemers zo goed mogelijk te waarborgen. ■ Nederlandse financiële instellingen blijven boven de gestelde wettelijke minimumnormen bij de uitkomsten van (internationale) stresstesten. ■ Er doen zich geen grote, nieuwe integriteitsincidenten voor die leiden tot ernstige reputatieschade of bedreiging van een instelling. 	<p>Het toezicht slaagt erin de kans op deconfitures en instabiliteit te minimaliseren.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ De bedrijfsmodellen van instellingen zijn toekomstgericht, wat onder meer betekent dat deze voldoende rekening houden met de gevolgen van technologische ontwikkelingen, mogelijke macro-economische risico's (zoals een langdurige lage rente) en financiële risico's voortvloeiend uit klimaatverandering. ■ De solvabiliteitspositie en liquiditeitspositie van banken voldoet aan de vereisten van CRD IV. ■ De solvabiliteitspositie van verzekeraars voldoet aan de vereisten van Solvency II. ■ Pensioenfondsen voldoen aan de vereisten in het kader van het FTK. ■ De kapitaalpositie bij beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen, betaalinstanties en premiepensioeninstellingen voldoet aan de gestelde solvabiliteitsvereisten. <p>Het toezicht bevordert het vertrouwen in de Nederlandse financiële sector.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Het vertrouwen van huishoudens in banken, verzekeraars en pensioenfondsen neemt toe ten opzichte van het niveau van 2017. ■ Overtredingen door financiële instelling met betrekking tot financieel-economische criminaliteit worden geminimaliseerd. ■ De cyberweerbaarheid van instellingen is toegenomen, zoals ook blijkt uit toezicht-onderzoeken. <p>Vertrouwen in het toezicht draagt bij aan een sterke positie van DNB in de Nederlandse financiële sector.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Een meting van de reputatie van DNB door een externe partij laat zien dat de reputatie zich in vergelijking met andere relevante partijen op een hoog niveau bevindt. ■ Uit de stakeholderanalyse blijkt dat stakeholders overwegend een positief oordeel geven over het toezicht van DNB. <p>Het toezicht behoort internationaal tot de best practice.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ DNB is een sterke speler in het SSM. Dit blijkt onder andere uit een goede vertegenwoordiging van DNB in het SSM, actieve betrokkenheid in JST's, voldoende aandacht voor prioriteiten die door DNB worden aangedragen en effectieve samenwerking in het toezicht op LSI's. ■ DNB slaagt er in om best practices uit haar toezicht goed onder de aandacht te brengen in het SSM. ■ Uit de jaarlijkse peer review rapporten van EBA en EIOPA komt een positief beeld van het toezicht van DNB naar voren. ■ Het toezicht van DNB loopt internationaal voorop waar het de onderwerpen duurzaamheid en technologische vernieuwing betreft.

¹² Deze KPI sluit aan bij de ambitie van het toezicht. Als resolutie-autoriteit streeft DNB naar het maximaal veilig stellen van de kritieke functies van banken, waarbij niet-levensvatbare instellingen ordentelijk worden afgewikkeld (zie ook de aparte ZBO-begroting resolutie-autoriteit).

Toezichtactiviteiten

DNB ziet erop toe dat instellingen financieel weerbaar zijn.

- DNB beoordeelt, als onderdeel van het SSM, de kwaliteit van de interne modellen die banken hanteren.
- DNB voert, als onderdeel van het SSM, een bankenstresstest uit bij SI's.
- DNB beoordeelt de weerbaarheid van verzekeraars tegen de gevolgen van rente-ontwikkelingen.
- DNB controleert in hoeverre voorzieningen die verzekeraars treffen toereikend zijn.
- DNB ziet toe op de voorbereidingen die pensioenfondsen nemen om zich aan te passen aan een nieuw pensioencontract.
- DNB neemt tijdig mitigerende maatregelen bij mogelijke problemen bij een instelling. Voor alle interventiedossiers stelt DNB een duidelijke strategie op.

DNB beoordeelt de toekomstgerichtheid en duurzaamheid van het bedrijfsmodel en de strategie van instellingen.

- DNB voert als onderdeel van het SSM gerichte, verdiepende onderzoeken uit bij SI's en LSI's en geeft duidelijke terugkoppeling van de resultaten.
- DNB legt er in het toezicht de nadruk op dat financiële instellingen hun strategie tijdig aanpassen om de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van hun bedrijfsmodel te waarborgen.
- DNB onderzoekt of financiële instellingen het vermogen hebben om veranderingen te kunnen implementeren.
- DNB besteedt in haar toezicht aandacht aan klimaatrisico's.

DNB bevordert een solide, integere en verantwoorde bedrijfsvoering bij instellingen.

- DNB zet zich in om de sector effectief te laten functioneren in haar rol als poortwachter op het gebied van het voorkomen van financieel-economische criminaliteit.
- DNB bevordert met haar toezicht de cyberweerbaarheid van onder toezicht staande instellingen.
- Het proces voor het aanvragen van een vergunning door nieuwe marktpartijen verloopt effectief en efficiënt en biedt waar mogelijk voldoende ruimte voor partijen die nieuwe technologische ontwikkelingen willen benutten.

De toezichtaanpak van DNB draagt bij aan de versterking van het toezicht.

- DNB versterkt haar toezichtaanpak gebruik makend van technologische vernieuwing, bijvoorbeeld op het gebied van data-analyse.
- DNB informeert de sector over wijzigingen die gaan plaatsvinden in wet- en regelgeving, zodat financiële instellingen zich tijdig daarop kunnen voorbereiden.
- Er vindt een adequate toepassing plaats van het SSM-manual, toepassing van de RAS-methodologie en de Focus!-methodiek.
- Via de macro-micro koppeling wordt effectief follow-up gegeven aan de aanbevelingen uit het Overzicht Financiële Stabielheid.
- De informatiebeveiliging binnen DNB voldoet aan het COBIT 3 niveau en waar relevant aan het COBIT 4 niveau.
- Medewerkers hebben duidelijke resultaatafspraken en management ziet erop toe dat voldaan wordt aan interne afspraken over roulatie en mobiliteit.

Toezichtcapaciteit (input)

De kosten voor het toezicht worden effectief beheerst.

- De kosten voor het toezicht blijven binnen het vastgestelde kostenkader.

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl